

beletristične časopise in pa knjige »Družbe sv. Mohorja« ter »Slovenske Matice« lahko najdeš včasih tudi na straniščih . . . Koliko književnega blaga se je na ta način pri nas že lahkomišeno pogubilo, o tem bi se dala pisati cela »študija«.

Ljubljana nima do danes še nobene javne slovenske ljudske knjižnice! In vendar zahteva pomen Ljubljane, metropole slovenskega naroda, da se tudi tukaj ustanovi čimprej mogoče takšna knjižnica po vzoru drugih javnih ljudskih knjižnic. Kolikor smo izvedeli izza kulis, se je kvas za to stvar že postavil na odločilnem mestu. Upajmo, da se plemenita ideja čimprej uresniči — na korist našemu slovenskemu prebivalstvu in mestu samemu v čast.

Te vrste so samo površen pregled modernega ljudskega knjižništva in imajo namen, vzbujati večje zanimanje za ta pripomoček narodne prosvete.

Kakšna pa je notranja organizacija ljudskih knjižnic in kako bi se dale pri nas z uspehom ustanavljati, to pa je tako važno vprašanje, da izpregovorimo o njem o priliki s posebnim člankom.

Književne novosti

Ruska antologija v slovenskih prevodih. Zbrala in uredila Ivan Vesel in A. Aškerc. V Gorici. Založila in natisnila Goriška tiskarna Gabrščekova. 1901. Mala 8°. Str. 464. Cena broš. eksemplarju 3 K, elegantno vezanemu 4 K 50 h, po pošti 20 h več. V Ljubljani prodaja knjigarna L. Schwentnerjeva. — To antologijo je bil zasnoval I. Vesel, a ko je lani m. decembra umrl, nadaljeval je poročevalec delo od 4. pole do konca. V antologiji je zastopanih 74 ruskih pesnikov in pesnic z več ali manj prevodi, tako da obsega skoro vso dobo ruske umetne poezije izza 18. stoletja do današnjih dni. Ker je poročevalec sam sourednik in soprevajatelj, se ne spušča v nikakšno kritiko, nego se usoja knjigo priporočati rojakom zaradi ruske poezije same, ki tukaj prvičkrat v posebnem zborniku stopa pred slovensko občinstvo. »Ruska antologija« je v tem zmislu res nekaj novega, in založnik Gabršček zasluži, da ga naše občinstvo podpira.

Izza Puškina je ruska poezija v vezani in nevezani besedi del svetovne literature, in vsi znameniti ruski pisatelji so že prevedeni na kulturne jezike evropske. Toliko bolj se moramo zanimati za ruske pesnike mi Slovenci, ki smo Rusom pravi bratje po plemenskem sorodstvu in jeziku! Blagoglasni in bogati ruski jezik govori okoli 85 milijonov ljudi, in ta slovanski jezik je našemu narečju tako podoben, da se ga Slovenec, ki ima količkaj dobre volje, nauči v nekaterih mesecih. In ta jezik je ključ do zlatih zakladov pesniških, ki se lahko merijo z zapadnimi neslovanskimi literarnimi zakladi. Mi Slovenci

se moramo sploh že enkrat otresti tistih za nas pogubnih predsodkov, ki so nam jih vtepli v glavo v nemških šolah, češ, da se baje le v nemški literaturi nahajajo najboljši pesniki. Te predsodke so nam v naših potujčenih šolah tako dolgo sugerirali, da se jih naša inteligencija ne more otresti in zato sega, kadar išče duševnih užitkov, največkrat po nemških beletristih. Ruski novelisti in romanopisci so že zdavnaj enakovredni zapadnim neslovanskim novelistom, a nekateri ruski pisatelji presegajo vse druge svetovne pisatelje. Kdo so: Tolstoj, Čehov in Gorkij, če ne Rusi?! A tudi v vezani besedi, v poeziji v ožjem pomenu so ustvarili Rusi čudovitih stvari, ki se smelo kosajo s pesnitvami neslovanskih pesnikov. »Ruska antologija« prinaša nekaj vzgledov te poezije. Zato mislimo, da najde ta prvi naš poskus odziva med našim čitateljstvom; zlasti se obračamo do naše študujoče mladine, da naj se potrudi spoznavati rusko poezije.

Antologijo ruskih pesnikov imajo drugi zapadni veliki narodi že zdavnaj. Nemcem je podal takšno antologijo menda prvi Bodenstedt že začetkom druge polovice preteklega stoletja. Čehi imajo prevedene skoro vse znamenitejše ruske pesnike, a z ruskim pesništvom jih seznanja posebna »Ruská knihovna«. »Matica Hrvatska« je izdala pred par leti Puškina. Tudi mi imamo prevedenega mnogo iz Turgenjeva, Dostojevskega, Čehova, Tolstega in Gorkega. V naši »Ruski antologiji« pa stopajo pred slovansko občinstvo ruski pesniki v slovenskih prevodih.

Lani je prevedel g. Korš vsega našega Prešerna in ga izdal za pesnikov jubilej. To je bil znamenit dogodek v rusko-slovenski literarni vzajemnosti. Bratje Rusi naj bi smatrali našo »Rusko antologijo« kot skromen odziv ruskemu Prešernu. A slovensko občinstvo naj bi že iz tega razloga pokupilo III. zvezek »Salonske knjižnice«, ki je naša »Ruska antologija«. ¹⁾

Ako naše čitateljstvo seže založniku pod rame, izda pač sčasoma še češko in poljsko . . . antologijo. A. Aškerc.

Knjige »Jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti« za l. 1901.

A. »Rad«. Knjiga 145. Razredi filologijsko-historijski i filozofsko-juridički 55. U Zagrebu 1901. Knjižara Jugosl. akademije. Dionička tiskara. Vsebina: Uzori Reljkovičevu »Kućniku«. Spisal dr. Tropsch. — Humanist Matija Grbić

¹⁾ Gospod dr. Mencinger nas je opozoril te dni še na naslednje tiskovne pomote v svojih prevodih:

Stran 137., 6. vrsta: namesto »zatre« naj stoji: zatne.

„ 139. v drugi vrsti poslednje kitice: namesto »shod« naj stoji: hod.

„ 144. prva vrsta zadnje kitice namesto: »o slad ni« naj stoji: osladni.

„ 146. čitaj v 4. vrsti namesto: »in slednji jasni dan«, naj stoji: za slednji jasni dan.

„ 154., 5. vrsta namesto: »močnega« naj stoji: nočnega.

„ 155., zadnja vrsta namesto: »tu v hladni« naj stoji: in v hladni.

„ 164. V: Ne; nisem Byron, 3. vrsta namesto »znanec« naj stoji: gnanecc.

„ 168., 4. vrsta namesto »in gnala vštric« naj stoji: ju gnala vštric.

„ 168., 5. „ „ »zaklala« naj stoji razklala.

„ 286., 10. „ naj stoji pomeče (ne: »pomete«).

„ 335., 15. „ „ stvarilne (misli) [ne: 'svarilne].

V »Kazalu« pa je med Lermontovljevim pesmimi izostala na strani 158. natisnjena pesem »Hrib«.

(Garbitius Illyricus). Spisal dr. J. Körbler. — Jazik u Karečku. Spisal M. Vukčević. — Moći sv. Šimuna Bogoprimateca u Zadru. Spisal dr. L. Jelić.

B. Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena. VI. Uredil dr. A. Radić. Vsebina: Vrbnik na otoku Krku. (Dalje). Spisal J. Žic. — Kralje v turški Hrvatski. Folklor, študije. Spisal J. Klarić. — Vjerovanja u Bosni in Hercegovini. Zabeležil J. Zovko.

C. Ljetopis za l. 1900. Zvezek XV. Ta letopis obsega najprej upravna izvestja, potem slede članki. Dr. Mohorovičić je spisal življenje bivšega predsednika jugoslov. akademije, Torbarja. G. dr. Musić pa je objavil prezanimivo študijo o Prešernovem »Krstu pri Savici«, ki jo je čital lani dne 3. decembra v spomin pesnikovega jubileja. Ta študija obsega skoro dve tiskani poli in je sploh prva večja študija o Prešernovem eposu. Poročevalec teh vrst je bil lani navzoči pri predavanju in je občudoval duhovito in pesniško navdahnjeno literarno-estetično razpravo našega rojaka akademika, ki je lepo in jasno pokazal, kako tesno je spojen ta epos z značajem in duševnim razvojem Prešerna samega. Za sedaj samo zabeležujemo ta essay, ki je izišel tudi v posebnem odtisku, v kratkem pa izpregovorimo o njem več.

A. A.

Jurja Dalmatina Predgovor k bibliji iz l. 1584. Prepisal, založil in izdal Anton Chráska. V Č. Budějovicah. Natisnil A. Pokorný. 1901. 8°. XII.+84. Cena 30 h, vezana 60 h. — Kakor znano, Trubar ni prevedel celega svetega pisma, to je marveč delo Jurja Dalmatina. Dalmatin je izdal l. 1575. Jezusa Siraha, l. 1578. Pentatevh, l. 1580. Salomonove pripovedi; tako je polagoma končal prvi slovenski prevod celega svetega pisma, ki je izšlo v Vitenbergu na Saksonskem l. 1584. To znamenito delo protestantovske dobe ima za nemškimi tudi dolg slovenski predgovor jako polemičnega značaja o navdahnjenosti in svetosti svetega pisma, o Bogu, o stvarjenju tega sveta, o človeku in prirojenem grehu, o človeški svobodni volji, o kazni in božjem srdi radi greha, o postavi, o evangeliju, o pridigarstvu, o veri, o dobrih delih, o pokori, o sv. zakramentih, o sv. krstu, o Kristusovi večerji, o krščanski cerkvi. In ta predgovor je v posebni knjižici izdal Chráska ter ga na več mestih opremil z opombami, ki polemizujejo s katoliško cerkvijo. Namen ma je očit; sam pravi v uvodu: »Ali bi ne bilo pametneje rešiti versko vprašanje tako, kakor so to storili Slovenci v 16. stoletju?« to je, poprijeti se protestantizma. Ker se v čisto verska vprašanja ne maramo spuščati, tudi ne reagujemo na proselitske poskuse g. Chráske. Zgodovinska resnica je sicer, da so dandanes protestantovski narodi na višji stopinji kulture nego katoliški, ne verjamemo pa, da bi bil to provzročil protestantizem sam, in da bi bila to samo njegova zasluga, nego tukaj pridejo še čisto drugi činitelji v poštev, kakor n. pr. rasa, geografska lega, podnebje in državne oblike. Dandanes tudi verska vprašanja niso na dnevnem redu v istem zmislu kakor v 16. stl. Reformacija je resda najsijajnejša doba naše slovenske zgodovine, protireformacija pa najžalotnejša. Ali mi dandanes vendar ne moremo več v tisto versko strujo, v kateri so živeli Trubarjevi vrstniki, ker nas loči od tiste dobe ne samo časovno, nego tudi velikansko kulturno razdobje. Današnji Nemci se ne ogrevajo za protestantizem iz verskih, nego iz čisto političnih razlogov. Navsezadnje pa je dogmatični in oficialni protestantizem takisto nestrpen in zelotski kakor oficialni moderni katolicizem.

Končno pa poudarjamo, da smo gospodu Chráski hvaležni, ker se s tako idealno ljubeznijo peča s klasiki naše slavne in prevažne reformacijske dobe!

l + r.

Prvi listi. Izdali slovenski in hrvatski učiteljski abiturienti. Ljubljana 1901. Narodna tiskarna. Založili abiturienti. — Po zgledu gimnazijskih abiturientov, ki so bili pred tremi leti izdali svojo knjigo »Na razstanku«, izdali so letos še nekateri učiteljski abiturienti nekaj takega. Čeprav seveda »Prvi listi« ne dosežajo estetične višine almanaha »Na razstanku«, nas vendar tudi ta knjiga veseli, ker priča, da je tudi med učiteljskimi pripravniki, ki se pripravljajo za praktični svoj poklic, dovolj idealno navdahnjenih ljudi. Pesmi in proza v tej knjigi pričajo, da je med sestavitelji tega almanaha marsikak beletristen talent, ki pa še ni dozorel. Lirike je brez dvoma v teh dekadentnih verzih dovolj, toda dotični pesniki se zelo motijo, če mislijo, da ima ta anarhistična psevdo-metrika kako veljavo v bodočnosti. Gospodje so čitali tu in tam, da je taka oblika »moderna«, ali gospodje ne vedo, kako je nastala ta vihrava in bolna oblika. Nastala je in vzrasla iz takisto bolnih, nervoznih, raztrganih in blaziranih duš velikomestnih francoskih pesniških »bohémov«, ki so jih začeli po opičje posnemati tudi po drugod, misleč, da je vse »dobro«, kar pride iz Pariza. Dandanes se smejemo takim abnormalnostim in smejemo se tudi dekadentom »Prvih listov«. Med črticami, pisanimi v prozi, se nahaja marsikaka lepa stvar, čeprav tudi v prozi prevladuje dekadenca. Na str. 65. je n. pr. naslov: »Blazno hrepenenje« popolnoma umestno. Nikakor pa ni nemogoče, da kdo izmed teh almanaharjev, ki tukaj v »Prvih listih« diletantujejo, razvije sčasoma svoj resnični talent, ki ga bo pa treba seveda brusiti z različnimi študijami. To mi samo iz srca želimo, ker visoko cenimo učiteljski stan, ki ima pa tudi priliko, da, živeč sredi ljudstva, opazuje njegovo življenje in gleda v njegovo dušo kakor njegov tovariš duhovnik . . . Četudi »Prvi listi« ne prinašajo zrelega sadja, vendar nas knjiga veseli, ker so jo izdali mladi možje, ki so se šolali po večini na ljubljanskem, v jedru svojem nemškem učiteljskišću, na katerem se uče samo trije predmeti s slovenskim učnim jezikom, in to veronauk, slovenski jezik in matematika. Prirodoslovje se poučuje na moškem oddelku v slovenščini, v ženskem pa v nemščini! Za žensko je baje boljše, če zna manj slovensko, ker se potem manj zaveda svoje narodnosti in lože potujčuje mladino. —

Anton Martin Slomšek kot pedagog. Spisal Josip Brinar. Natisnil in založil Dragotin Hribar v Celju 1901. 94 strani. Cena 1 K, po pošti 10 h več. — Vsak izobraženi Slovenec ve, da je bil Slomšek znamenit pedagog, a še strokovnjak je bil doslej v zadregi, kadar bi moral natančneje govoriti o odgojnih in didaktičnih načelih Slomškovih. Slomšek namreč ni spisal sistematičnih pedagoških del, iz katerih bi lahko posnemali njegovo teorijo; treba je bilo marveč njegove pedagoške nazore iskati in zbirati po mnogoštevilnih razpravah, objavljenih v »Drobtinicah« in drugod, ali pa abstrahirati iz snovi in uredbe šolskih knjig, ki jim je bil on oče. Temu nedostatku je vsaj deloma odpomogel Brinarjev spis, ki mu je »Slovensko učiteljsko društvo za ptujski okraj« prisodilo častno nagrado. Tu imaš v poglavju B. sistem Slomškovih nazorov o vzgoji (I. o vzgojni svrhi, II. o vzgojnem postopanju, III. o sredstvih vzgoje, IV. o vzgojnih oblikah), v poglavju C. sistem Slomškovih nazorov o pouku (I. o svrhi pouka in o učnem postopanju, II. o učnih predmetih, III. o šoli in učiteljih), v poglavju D. Slomškega kot pedagoškega pisatelja (I. Slomškovi spisi za mladino, II. učne knjige, III. pedagoške razprave in »Blaže in Nežica«). Spremi čitamo za »Uvodom« v poglavju A. o Slomškovem življenju in njegovi

dobi, češ, da moremo le tedaj prav presoditi človeka, ki se visoko dvigne v človeški družbi, ako poznamo njegovo okolico.« V tem zmislu razlaga pisatelj n. pr. rano Slomšekovo zanimanje za slovenščino z razvojem narodnostnih razmer v Napoleonovi Iliriji ter opozarja na Vodnika in »druge navdušene šolnike« pa na Metelkovo slovensko stolico. Brez dvoma je nastanek Ilirije sam ob sebi zanimal sosede, a Iliriji je manjkalo moč; v nekem rokopisu znanega Primca, ki je deloval v Gradcu, čitamo: »In Illyrien hätte man nun die schönste Gelegenheit, für die Cultur der Landessprache etwas zu thun. Aber es fehlt an Aufmunterung und Gemeingeist! Die Herren Pf. V. und R. (Vodnik, Ravnikar) sind in Laibach die einzigen, welche sich mit anhaltendem Eifer darauf verlegen . . .« In Gradec je dobil prej slovensko stolico nego Ljubljana, in z narodno vnemo Cvetka, Jaklina, Modrinjaka se je v Iliriji mogla meriti le navdušenost Vodnikova; Vodnik, čigar pesmi je čital Slomšek že v gimnaziji, mu je pač bil »svetla zvezda«, kakor pravi v pesmi l. 1859. Na Slomšeka je deloval, kakor na vse te sinove jožefinske dobe, romantični duh časa, ki se je naslajal z zvočnostjo jezika in melodijo petja, ki je omikancem nalagal skrb za odgojo človeštva. Ravnatelj graške filozofije Appeltauer je ob drugi otvoritvi slovenske stolice (1823) izpregovoril besede: »Der Priester muss sich auf der Kanzel über die Gemeinheit erheben und über die Unbildung der ungeschlachten Volksmundart.« Ali ni to misel, ki jo je tolikokrat izrekel Slomšek?! Spomini Herderjevih idej se nahajajo često v Slomšeku, da, Slomšek ga celo citira. Nerešena je dozdej naloga — tudi g. Brinar se je ni lotil —, kako se je izobrazil Slomšek, kaj je posebno čital in študiral v gimnaziji; rešitev te naloge bi olajšala analizo Slomšekovega mišljenja, pa tudi omogočila pravično sodbo o njega izvornosti; le tedaj bomo prav cenili moža, če spoznamo vse tanke in močne vezi, s katerimi je bil privezan na preteklost in svojo dobo. Slomšek n. pr. ni osamel v svoji skrbi za nedeljske šole; zgodovina marveč kaže, da se je 18. stoletje ob svojem koncu sploh silno zanimalo za to šolstvo, zlasti v Ameriki in na Angleškem; v začetku 19. stoletja so bile nedeljske šole uvedene že na Bavarskem. Posebe bi še bilo treba preiskati, koliko se je Slomšek bavil s pedagoško teorijo prve polovice 19. stoletja; zdi se mi, da se zanjo, zlasti za didaktiko ni mnogo brigal; sam rojen šolnik, je preziral potrebo teoretične metodike. Zaslugam Slomšekovim bi bil Brinar dal pravo mero, če bi se bil oziral bolj na takratni šolski zakon, zlasti na izboljške »politične šolske ustave« po l. 1848., na drugi strani pa bi mu bil Slomšek pridobil, ako bi bil g. pisatelj močnejše uvaževal njegova »Berila« in ne presojal njegove metode malodane izključno po »Blažetu in Nežici«.

Tupatam se misli vrste premalo gladko, zlasti tam, kjer nastopa pisatelj s splošnim razmotrivanjem, tako v uvodu in na strani 8., kjer si sam nasprotuje. Jezikovnih hib je več. S stvarnega stališča napravi knjiga na bralca ugoden vtisk; pisatelj razpolaga s teoretično naobrazbo, da ž njo lahko presoja konkretne slučaje; nekatere citirane avtoritete, kakor Taine, Hennequin, služijo pač le figuriranju, takisto francoski citat iz Voltaireja; ni mi jasno, kaj naj pomenijo Goethejeve besede

»Im Ganzen — haltet euch an Worte!
dann geht ihr durch die sichere Pforte
zum Tempel der Gewissheit ein« --

kot moto zadnjemu poglavju »Slomšek kot pedagoški pisatelj«; te ironične besede daje Mefistofel učencu za vodilo pri študiju teologije ter jih nadaljuje tako-le:

»Denn eben, wo Begriffe fehlen,
da stellt ein Wort zur rechten Zeit sich ein.
Mit Worten lässt sich trefflich streiten,
mit Worten ein System bereiten,
an Worte lässt sich trefflich glauben,
von einem Wort lässt sich kein Jota rauben«.

Brinar torej Goethejevega citata ni razumel. V duhu novejše, odraslim namenjene literature se odločno upira sledovom Slomšekovega moralizujučega mladinskega slovstva ter zahteva v čitankah poleg morale in realij tudi pravo poezijo, ki nima izven sebe namena. Najsi bi bilo Brinarjevo delo manj dobro, nego je, ostalo bi vendarle znamenito kot začetek, kot jedro kristala. Želeti bi bilo, da bi se vse učiteljstvo tako temeljito bavilo s pedagogiko, kakor se bavi Brinar.

Dr. Fr. Ilešič.

Dve slovenski knjižici iz 18. stoletja. — P. Valter Šmid mi je poslal na ogled dve knjižici iz bogate knjižnice admontskega samostana: prvo in drugo izdajo razlaganja malega katekizma. Naslov 1. izdaji se glasi: »Obchinzka knisicza izpitavanya teh pet glavneh stukov maloga katekismussa postuvanoga patra Petra Kanisiussa iz tovarustva Jessusa na vifzoko zapovedanye, i poterdenye duhovneh, i fsvetczkeh Poglavarov iz nemskoga preftavlena, ino izdana. Za hafzen vfzeh Gozpodov, Farmostrov, Dufs-Szkerbitelov, Skolnikov, Decze, Sztarffov, i vfzeh Kotrigov Bratovchine Kerfchanzkoga navuka vu leti 1758. — Pritizkana v Graczi pri Witmonstetarszkim erbom.« (16°.) Druga izdaja je izšla 1764 pri taistem tiskarju v mali osmerki. Prva ima listov H₁, druga H₂. Zanimiv je predgovor prve izdaje, ki naj bo hkratu tudi vzorec jezika. »Szlovenzki jezik je telko fele, dabi, ako bi fze vfzakomi htelo zadofzta vchiniti, vu vfzaki fari drugo knificzo potrebno bilo pritizkati. Da pak to nemore biti, preftimali fzo duhovni poglavari, da fze edna obchinzka knisicza, kera je, na pol horvaczko napravlena, konchema v-takffe fare vpala, kere vech od horvaczkoga, kak od krainzkoga jezika imajo. Kak pak je czil ino konecz ovih knificz ne, dabi fze ludi novoga jezika vuchili, temoch dabi fze kerfchanzki navuk léfi ednako vuchio; tak budo vfzi farmastri znali, da fze morajo ne fznamo polek ovih knificz derfati ino ravnati, temoch tudi zavekffi hafzen duff, in povekffanye kerfchanzkoga navuka polek fege ino navadnoga guchanya szvoje fare. Ako fze more biti neke befzede neznane vidio kakti: merttuchlivofzt, nazlob, i vech druge, kere vfzlovenzkem jeziki ne naide, fzo fzato iz horvaczkoga vzete, da fze pochafzi tak lahko budo na tote befzede navadili, kak na krainczke, ali nemske.« — Kakor pravi neznani pisatelj sam, se naslanja jezik na hrvaščino, — meni menda kajkavščino —, a druga izdaja je že bolj slovenska; genet. končnica *-oga* je skoro dosledno zamenjana z *-ega*, tudi besedje je ponekod drugo, mesto »u« stoji »ü« v besedah kakor düfza, drügi, vüpati, stük itd. Vendar je slovenščini nevešč menih zapisal na prvem listu: Bibliothecae Admontensis windischer Cänifus vielmehr Croatischer.

Sklepaje po tekstu druge izdaje, sem zaznal, da je pisec rabil neko vzhodnoštajersko narečje, najbrž prav ob ogrski meji, dočim se jezik 1. izdaje

naslanja na narečje, ki se govori južno od onega. Naj navedem nekaj takih izrazov, ki so značilni za vzhodnoštajersko narečje: pervle, najprea, ar, kakti, ka (= da), neti-neti (= niti-niti), fmetno, zapštoin, razvi, gnesz (= danes); fzarad; dufnofzt, dén, szudéc, vofznik (= jetnik), dobro nakanyenye (= namen), düffe v hiczah, nafzlob, rafzipavanye penecz, kipecz, czonyavanye (= davanje priimkov), betesnik, vüzem, turiszhe, miholfchak (= september); ledichen, lüczka fena, takffe, seden (= žejen), tèrdokoren, prékreden; chteti (= čitati), kaftigati, pokoro vchiniti, fzvetke fzvetiti; toti (ne vedno). Instr. sing. fem. se glasi na -oj: fmarlivoljztzjoi, z gnadoi Bosjoi. Part. praet. I. m. se ne končava nikdar na -l: dao, bio, priffo, mogo, odkrio, vuchio, napravo, fztvaro, odreffo, fzodo, rafalo (= razžalil), — zopet majhen prinos za izgovor /-a.

Dr. Glaser ni kljub svoji natančnosti v bibliografičnih podatkih nikjer omenil teh dveh knjižic, najbrž jih ni bilo nikjer zaslediti. Na str. 204. I. zvezka »Slovst. zgod.« je sicer omenjen neki »Ta male katehismus Petra Kanisiusa etc.«, in ondudaj naj se pristavi naslov gori opisanih knjižic. *I. Wester.*

Med revijami

Pariška *Nouvelle Revue* je prinesla v poslednjih štev. zanimljiv odlok naučnega ministrstva zastran jezika. Misli so te-le: Ker je govorjeni jezik živ ustroj, ki se razvija in izpreminja, in ker se govorica ne meni mnogo za slovniška pravila, ampak išče prostosti, lahkote in enostavnosti, prihaja od časa do časa, bolj ali manj pravilno, za vsak jezik potreba, da se pisava predrugači in za silo v soglasje spravi z govorico. Toda kako izvesti izpremembe in do katere meje? V živi govorici se menjavajo, premikajo, prestavljajo in prenašajo besede, oblike in njih pomeni, to pa. na korist gibčnosti misli in jasnosti izraževanja. Pri tem prenarejanju je udeležen ves narod. Veliki pisatelji od časa do časa sicer ustavljajo jezik v njegovem premikanju in ustanavljajo za daljšo dobo veljavne oblike. Toda svojega slovarja ne morejo drugače obogatiti, kakor da se pomešajo med živahno in žlobudravo množico ter si med ljudstvom naberejo potrebne besedne zaloge. Množica pa se poprijemlje izrazov, ki se prilegajo njeni domišljivosti in ji segajo v srce. Množica ne gleda na slovniško pravilnost, ampak ulovi včasi izraz, ki ga je prineslo naključje, ki pa je srečno in smelo izbran in z mislijo zvezan morda na originalen način. Brez pomislekov podira narod jezikove oblike, iz kosov pa sestavlja nove stvore za krepko izraževanje čutil in strasti. Tako se jezik prenavlja in preraja. Seveda se to ne dela brez nekakega nereda ali celo spotike. Bodoči sestavljalec novega slovarja bode pač godrnjal in grajal, vendar bode moral med novoustvarjenimi besedami in oblikami poloviti tiste, katere bodo še žive in sposobne za življenje.

Fr. Svetič.

Naše obnebje

Astronomski koledar za september. Merkur se ne vidi. — Venera sveti kot večernica blizu jugozapadnega obzorja. — Mars stoji na večernem nebu globoko na jugozapadu; zapada 1. dne po 8¹/₄ zvečer, 30. dne pa pred